

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม

ในการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการทำงานที่มีรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเชิงระบบ ขาดการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของการรับรู้ของคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และขาดการเชื่อมโยงภาระงานซึ่งกันและกัน

1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความต้องการให้สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างเป็นระบบ บริหารจัดการแบบกระจายอำนาจความรับผิดชอบ รวมทั้งจัดให้มีการวางแผนร่วมกัน ในการปฏิบัติงานในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม มีองค์ประกอบหลักในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม หลักการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปัจจัยสำคัญ และวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา 2) กระบวนการ ได้แก่ องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม มี 4 องค์ประกอบ 2.1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2.2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2.3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 2.4) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ซึ่งในกระบวนการจะอยู่ภายใต้วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) และจะได้รับการชี้แนะ และการเป็นพี่เลี้ยงโดยผู้ทรงคุณวุฒิในทุกขั้นตอน 3) ผลผลิต คือ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา จัดทำรายงานการประเมินตนเองและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และ 4) ผลลัพธ์ ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพกระบวนการบริหารและการจัดการ และคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ในด้านความเหมาะสมของรูปแบบ (Propriety) ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.37) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบ (Accuracy) ($\bar{X}$ = 4.44, S.D. = 0.27) อยู่ในระดับมาก จากการประเมินความสอดคล้อง

ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.29)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามองค์ประกอบของรูปแบบ พบว่า

1) องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (Planning) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศ เอกสาร หลักฐานที่จำเป็นสอดคล้องกับตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา วิเคราะห์แผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการตรวจสอบแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมายตามองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2) องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Doing) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ประชุมคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงาน กำหนดการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และดำเนินการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้มีคุณภาพ

3) องค์ประกอบที่ 3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluating) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมมือกับคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พิจารณาระบบการประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการประชุมเสนอความคิดเห็น และสรุปผลการประเมินตนเอง อีกทั้งมีส่วนร่วมในการประเมินผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามแผนที่กำหนด

4) องค์ประกอบที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมรับผลประโยชน์จากการทำ

แผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ถ่ายทอดความรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ฝึกอบรมตามความต้องการ เพื่อนำความรู้และทักษะไปใช้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ยกย่องชมเชยจากผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ และผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรฐานที่ชัดเจนในการให้รางวัล เมื่อบรรลุเป้าหมายในงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูเพิ่มเติม เกี่ยวกับการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ฯ พบว่า

1) บุคลากรภายในสถานศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความรู้และความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน ทำให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามีระบบมากยิ่งขึ้นมีการแบ่งงานออกอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นไม่เกิดความสับสนในงานที่รับผิดชอบ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยบริหารจัดการบุคลากรได้ตรงตามศักยภาพในแต่ละประเด็นของการประกันคุณภาพการศึกษา ในส่วนของครู ครูมีความเต็มใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามากขึ้น เนื่องจากมีความเข้าใจในลักษณะของงาน และมีโอกาสในการเข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ปฏิบัติ ประเมินผล และรับผลประโยชน์ ทำให้ได้มีส่วนร่วมในทุกๆขั้นตอน อีกทั้งยังได้มีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ก่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษา

3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาร่วมมือกันพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจกันในการทำงาน เนื่องจากทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ ดำเนินงาน ตรวจสอบและประเมินงานได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้บุคลากรภายในสถานศึกษามีเป้าหมายเดียวกัน คือ พัฒนานักเรียนและสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

4) ผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ครูผู้สอน และการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรภายในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงและเห็นความสำคัญ เพื่อที่จะพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน และตรงกับความต้องการของนักเรียนด้วย ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาสถานศึกษา พัฒนาตนเองให้มีความรู้อยู่เสมอ

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.12)

3.3 ผลการประเมินพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.12)

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.20) จำแนกเป็นด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ (Feasibility) ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.36) และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ (Utility) ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.10)

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ฯ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการทำงานที่มีรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเชิงระบบ ขาดการประชาสัมพันธ์ในลักษณะของการรับรู้ของคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้อง และขาดการเชื่อมโยงภาระงานซึ่งกันและกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ไม่มีการกำหนดระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ และเข้าถึงได้ง่าย ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามที่ชัดเจน ไม่มีรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ฯ การสร้างการรับรู้และความเข้าใจที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ตลอดจนไม่ได้กำหนดให้มีการทำงานที่ประสานความเชื่อมโยงกันในทุก ๆ ภาระงาน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ของ สมชัย จรรย์ยาไพบูลย์ (2555) ในด้านการมีส่วนร่วมและการรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการนิเทศ ติดตามจากหน่วยงานต้นสังกัด ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตและด้านผลกระทบ และสอดคล้องสภาพปัจจุบันในการพัฒนารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สมคิด หาแก้ว (2558) ซึ่งพบสภาพปัจจุบัน

ในด้านการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปัจจัยสนับสนุน การบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตลอดจนรูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

1.2 ผลการศึกษาความต้องการ ฯ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความต้องการให้สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ บริหารจัดการแบบกระจายอำนาจความรับผิดชอบ รวมทั้งจัดให้มีการวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติงานในการนิเทศติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สอดคล้องกับผลการพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ของ ธวัชชัย ศุภดิษฐ์ (2557) ซึ่งกล่าวว่า บุคลากรทุกคนในคณะควรมีส่วนร่วมในการร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางการดำเนินงาน และแผนกลยุทธ์ ควรมีการกำหนดรูปแบบการวางแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติ โดยให้สมาชิกในคณะทุกคนมีส่วนร่วม มีการสร้างค่านิยมร่วมในการระดมสมองและแลกเปลี่ยนความเห็น รวมทั้งให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจะช่วยให้การดำเนินงานด้านแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติมีความสำเร็จมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาความต้องการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบนของ ละมุลรอดขวัญ (2555) ที่กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด จัดทำแผนกลยุทธ์และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดแนวทางพัฒนาและการวางแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และจากการระดมความคิดร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ มีชื่อว่า PDEB Model โดยจำแนกออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2.2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2.3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ 2.4) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์

3) ผลผลิต และ 4) ผลลัพธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการสังเคราะห์รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ซึ่งสอดคล้องกับผลการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนบน ของ ละมุล รอดขวัญ (2555) ที่พบว่า สถานศึกษาต้องกำหนดมาตรฐาน และตัวชี้วัด จัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดแนวทางพัฒนาและการวางแผน การดำเนินงานประกันคุณภาพ และจากการระดมความคิดร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง การบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมระบบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ และสอดคล้องกับองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ฮูและยูนิเซฟ (WHO/UNICEF, 1978) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบของกระบวนการการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) การวางแผน บุคคลหรือองค์การต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตาม ประเมินผล และประการสำคัญ คือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง 2) การดำเนินกิจกรรม บุคคลหรือองค์การต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน 3) การใช้ประโยชน์ บุคคลหรือองค์การต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ 4) การได้รับประโยชน์ โดยบุคคลหรือองค์การต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์ในพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน และสอดคล้องกับองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย การริเริ่มการตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจและการตัดสินใจปฏิบัติการ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรและการประสานขอความช่วยเหลือ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประกอบด้วย ผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ด้านสังคม หรือด้านผลประโยชน์ส่วนบุคคล 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประกอบด้วย ความเห็น ความชอบ และความหวังที่จะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

2.2 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standards) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ก่อนพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ของ กิตติ์ดนัย แจ่มแสงทอง (2564) ที่กล่าวไว้ว่า สภาพการบริหารการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม

3.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกันในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน ทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีระบบมากยิ่งขึ้น มีการแบ่งงานออกอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยบริหารจัดการบุคลากรได้ตรงตามศักยภาพในแต่ละประเด็นของการประกันคุณภาพการศึกษา และในส่วนของครู ครูมีความเต็มใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามากขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจกันในการทำงาน เนื่องจากทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตัดสินใจ วางแผน ตรวจสอบและประเมินงานได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดอบรม ประชุมชี้แจง เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ทำให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมวัดหนองแขมของ มยุรี วรวรรณ (2563) ที่กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ของ ราม เรือนทองดี (2564: 90 - 96) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้บริหารและครู มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการประชุมชี้แจงขั้นตอนการทำงาน แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีการประชุมกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อสร้าง

ความเข้าใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของบุคลากรในสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร (มัธยมศึกษา) ของ วราภรณ์ กุลจิตติเตโช (2565) ที่กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของบุคลากรในสถานศึกษา ในด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยจำแนกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาและด้านการติดต่อสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อรองรับการประกันคุณภาพ การพัฒนางานของตนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ และจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในนั้น จะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งทุกคนต้องให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน บุคลากรในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (มัธยมศึกษา) จึงเห็นว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นงานที่ทำหายความสามารถ ทำให้การทำงานมีการช่วยเหลือกันมากยิ่งขึ้น และยังเห็นถึงความสำคัญที่ต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา

3.3 ผลการประเมินพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า พฤติกรรมผู้บริหารการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา แจ้งข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ปัจจุบัน แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูซักถามเพื่อความเข้าใจในคำสั่งให้ถูกต้องตรงกัน ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรภายในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทการทำงานเป็นทีมในการประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสองแห่งมณฑลในรัฐอิลลินอยส์ ของ ฮาร์เปอร์ (Harper, 2000) ที่กล่าวไว้ว่า 1) การประกันคุณภาพและการวางแผนพัฒนาเป็นแรงกระตุ้นรูปแบบหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและกระบวนการวางแผนของทั้งสองโรงเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการประสานการทำงานระหว่างคณะทำงานทั้งสองคณะและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มจัดโครงสร้าง และกระบวนการที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน 3) การประกันคุณภาพและการวางแผนพัฒนาจะกระตุ้นให้การดำเนินงานด้านหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกันแต่ประเด็นเหล่านี้ ไม่มีผลต่อเทคโนโลยีการสอนของทั้งสองโรงเรียน 4) ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นในกรอบแนวคิดในแผนพัฒนาโรงเรียน และ

สอดคล้องกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายใน ของ ธรรมสิทธิ์ เพชรศรีงาม (2560: 50-51) ที่กล่าวไว้ว่า กลยุทธ์การส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าประสงค์ ยุทธวิธีและแนวปฏิบัติตามยุทธวิธี ซึ่งมีทั้งหมด 5 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการริเริ่มงานประกันคุณภาพภายใน 2) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการวางแผน 3) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการดำเนินการ 4) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการประเมินผล และ 5) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรด้านการรับผลที่เกิดจากงานประกันคุณภาพภายใน โดยกลยุทธ์นี้จะดำเนินการในทุกองค์ประกอบประกันคุณภาพภายใน 3 องค์ประกอบ คือ 1) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) 2) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และ 3) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่พัฒนาขึ้นในด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการศึกษาศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารเกี่ยวกับวิธีการพัฒนารูปแบบ ก่อนพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ ดวงเดือน วินิจฉัย (2561 : 145 – 152) ที่กล่าวไว้ว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ฯ มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นในการเสนอแนะ เพื่อให้เกิดประโยชน์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐมไปใช้ ผู้บริหารและครูควรศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนที่จะดำเนินการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ควรมีการกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

และมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ร่วมกันดำเนินการนิเทศ ติดตามผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2. การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐมไปใช้ ควรมีการตรวจสอบประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้วยวิธีการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง โดยผู้ทำหน้าที่ชี้แนะและเป็นพี่เลี้ยงจะต้องให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดเพื่อนำข้อมูลต่างๆ มาใช้บริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ในการให้บุคลากรของสถานศึกษาสามารถออกแบบระบบการประกันคุณภาพได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2. ควรมีการวิจัยโครงสร้าง องค์ประกอบ และขั้นตอนของการดำเนินการหลาย ๆ ลักษณะ เพื่อเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง